ECLI:LV:AT:2020:0612.11320026818.4.L
Lieta Nr. 11320026818, SKK-79/2020
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2020.gada 12.jūnijā

Tiesa šādā sastāvā: senatori Aija Branta, Artūrs Freibergs, Pēteris Opincāns

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzētā /pers. A/ kasācijas sūdzību par Latgales apgabaltiesas 2019.gada 4.septembra lēmumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Daugavpils tiesas 2019.gada 12.jūnija spriedumu
/pers. A/, personas kods /personas kods/,
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 260.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 10 mēnešiem, atņemot transportlīdzekļa vadīšanas tiesības uz 1 gadu.
Saskaņā ar Krimināllikuma 55.pantu brīvības atņemšanas sods /pers. A/ noteikts nosacīti ar pārbaudes laiku uz 10 mēnešiem.

[2] Ar Daugavpils tiesas 2019.gada 12.jūnija spriedumu /pers. A/ atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 260.panta otrās daļas par to, ka, vadot transportlīdzekli, viņš pārkāpa ceļu satiksmes noteikumus un tās rezultātā cietušajai nodarīts smags miesas bojājums.

[3] Ar Latgales apgabaltiesas 2019.gada 4.septembra lēmumu, iztiesājot krimināllietu sakarā ar apsūdzētā /pers. A/ apelācijas sūdzību, Daugavpils tiesas 2019.gada 12.jūnija spriedums atstāts negrozīts.

[4] Par Latgales apgabaltiesas 2019.gada 4.septembra lēmumu apsūdzētais /pers. A/ iesniedzis kasācijas sūdzību, lūdzot atcelt tiesas nolēmumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā sakarā ar Krimināllikuma 35.panta otrās daļas un 49.panta nepareizu piemērošanu, kas novedis pie kļūdaina nolēmuma.
Pamatojot kasācijas sūdzībā izteikto lūgumu, apsūdzētais norādījis, ka Krimināllikuma 49.panta piemērošana dod iespēju tiesām būt elastīgām, nosakot sodu un tādējādi nodrošinot sodu individualizāciju. Krimināllikum 49.panta otrā daļa (likuma redakcijā līdz 2012.gada 31.decembrim) noteica, ka tiesa var nepiemērot papildsodu, kas par attiecīgo noziedzīgo nodarījumu likumā paredzēts kā obligāts. Spēkā esošajā likuma redakcijā šāda tiesība tieši nav paredzēta. Vienlaikus likumprojekta anotācijā noteikts, ka no papildsoda – tiesību ierobežošanas – nedrīkst atbrīvot personu, kura izdarījusi Krimināllikuma 260.panta trešajā daļā paredzēto noziegumu alkohola vai citu apreibinošo vielu ietekmē. Kaut gan likuma grozījumu galīgajā redakcijā šī piebilde netika iekļauta, tomēr likuma grozījumu mērķis ir saprotams, proti, papildsodu arī turpmāk var nepiemērot izņēmuma gadījumos, ja noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā autovadītājs nav bijis alkohola vai citu apreibinošu vielu ietekmē. Savukārt, lai likuma piemērošanu atzītu par pareizu, svarīgi ir ievērot ne tikai likuma burtu, bet arī likuma garu.
Sūdzības iesniedzējs arī norāda, ka Krimināllikuma 35.pantā noteikto soda mērķi var sasniegt, nepiemērojot viņam papildsodu – transportlīdzekļa vadīšanas tiesību atņemšanu. Turklāt, piemērojot papildsodu, viņš paliks bez iztikas līdzekļiem, jo ir profesionāls autovadītājs.

Motīvu daļa

[5] Senāts atzīst, ka Latgales apgabaltiesas 2019.gada 4.septembra lēmums atstājams negrozīts, bet apsūdzētā /pers. A/ kasācijas sūdzība noraidāma.
Apelācijas instances tiesa, iztiesājot krimināllietu, nav pieļāvusi Krimināllikuma pārkāpumus vai tādus Krimināprocesa likuma pārkāpumus, kas varētu būt par pamatu apelācijas instances tiesas lēmuma grozīšanai vai atcelšanai.
[5.1] Apsūdzētais /pers. A/ atzīts par vainīgu un sodīts par Krimināllikuma 260.panta otrajā daļā (likuma redakcijā no 2015.gada 3.decembra) paredzēto noziedzīgo nodarījumu. Šā panta otrās daļas sankcijā paredzēta brīvības atņemšana uz laiku līdz astoņiem gadiem, atņemot transportlīdzekļa vadīšanas tiesības uz laiku līdz pieciem gadiem. Ar pirmās instances tiesas spriedumu par minēto noziedzīgo nodarījumu /pers. A/ sodīts ar brīvības atņemšanu uz 10 mēnešiem un transportlīdzekļa vadīšanas tiesību atņemšanu uz vienu gadu. Brīvības atņemšanas sods /pers. A/ noteikts nosacīti.
[5.2] Pamatots ir kasācijas sūdzībā paustais viedoklis, ka, vainīgajai personai nosakot sodu, ir jāievēro soda individualizācijas princips. Vienlaikus Senāts nepiekrīt sūdzībā izteiktajam viedoklim, ka attiecībā uz /pers. A/ minētais princips tiktu ievērots, ja viņam nebūtu atņemtas transportlīdzekļa vadīšanas tiesības. Senāts norāda, ka soda individualizācija ir saistīta ar likumības principa ievērošanu, kas izpaužas pareizā noziedzīgā nodarījuma kvalifikācijā un taisnīga soda noteikšanā, ievērojot soda noteikšanas vispārīgos principus un soda mērķi. Tas, ka /pers. A/ ir profesionāls autovadītājs, ir tikai viens no apstākļiem, kas ļauj individualizēt sodu Krimināllikuma Sevišķās daļas attiecīgā panta sankcijas ietvaros vai arī noteikt vieglāku sodu par likumā paredzēto. Bez vainīgā personību raksturojošām ziņām tiesai jāizvērtē arī citi apstākļi, kas raksturo konkrēto noziedzīgo nodarījumu un atšķir to no citiem tāda paša veida noziedzīgajiem nodarījumiem.
Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka pirmās instances tiesa, nosakot /pers. A/ sodu, ievērojusi Krimināllikuma 35.pantā noteikto soda mērķi un šā likuma 46.pantā paredzētos soda noteikšanas vispārīgos principus. Atbilstoši Krimināllikuma 47.panta otrajā daļā noteiktajam, nosakot sodu /pers. A/, pirmās instances tiesa par atbildību mīkstinošu apstākli atzinusi viņa vaļsirdīgo atzīšanos un izdarītā nožēlošanu. Citus atbildību mīkstinošus apstākļus

pirmās instances tiesa nav konstatējusi. Tāpat tiesa nav konstatējusi /pers. A/ atbildību pastiprinošus apstākļus.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka, ņemot vērā /pers. A/ atbildību mīkstinošo apstākli un atbildību pastiprinošu apstākļu neesību, kā arī viņa personību raksturojošās ziņas, pirmās instances tiesas noteiktais papildsoda termiņš minimālajā apmērā, tas ir, uz vienu gadu, nav atzīstams par nesamērīgu un netaisnīgu.

Kasācijas sūdzībā norādot, ka ir konstatēti vairāki atbildību mīkstinošie apstākļi, apsūdzētais minēto apgalvojumu nav pamatojis. Krimināllikuma 47.panta otrajā daļā norādīts, ka, nosakot sodu, par atbildību mīkstinošu apstākli var atzīt arī citu ar izdarīto noziedzīgo nodarījumu saistītu apstākli, kurš šajā likumā nav paredzēts. Šādu apstākļu atzīšana par atbildību mīkstinošiem ir tiesas tiesības, nevis pienākums. Turklāt Augstākā tiesa jau iepriekš norādījusi, ka tas fakts, ka vainīgais izmantojis savas tiesības uz sadarbību vienkāršāka procesa izvēlē, pastiprina savas vainas atzīšanu un nožēlošanu, bet nav atzīstams par patstāvīgu viņa atbildību mīkstinošu apstākli (*Augstākās tiesas 2008.gada 21.aprīļa lēmums lietā Nr. SKK- 323/2008 (11819005707), 2018.gada 19.jūnija lēmums lietā Nr. SKK-J-348/2018, ECLI:LV:AT:2018:0619.11519007816.2L, 2018.gada 23.oktobra lēmums lietā Nr. SKK- 613/2018, ECLI:LV:AT:2018:1023.11400063117.6.L*). Tādējādi pirmās instances tiesa pamatoti nav atzinusi par /pers. A/ atbildību mīkstinošu apstākli lietas iztiesāšanu bez pierādījumu pārbaudes, kā arī viņa vēlmi noslēgt izlīgumu ar cietušo, kas izlīgumam nav piekritusi.

Senāts norāda, ka minētie secinājums izriet arī no Augstākās tiesas 2008.gada 1.jūlija kopsapulces lēmumā „Par vienveidīgu tiesību normu piemērošanu soda noteikšanā" sniegtajām rekomendācijām, nosakot vainīgajiem sodu. Līdz ar to kasācijas sūdzības iesniedzējs nepamatoti norādījis, ka konstatējami vairāki viņa atbildību mīkstinoši apstākļi.

[5.3] Senāts atzīst par pareizu kasācijas sūdzībā norādīto, ka Krimināllikuma 260.panta otrās daļas (likuma redakcijā līdz 2015.gada 2.decembrim) sankcijā nebija paredzēts papildsods – transportlīdzekļa vadīšanas tiesību atņemšana. Apsūdzētais /pers. A/ atzīts par vainīgu un sodīts par 2018.gada 20.maijā izdarītu noziedzīgu nodarījumu. Savukārt Krimināllikuma 5.panta pirmajā daļā noteikts, ka nodarījuma (darbība vai bezdarbības) noziedzīgumu un sodāmību nosaka likums, kas bijis spēkā šā nodarījuma izdarīšanas laikā.

Apelācijas sūdzībā lūdzot nepiemērot papildsodu, apsūdzētais atsaucies uz Krimināllikuma 49.pantā paredzētajiem nosacījumiem. Minētā panta pirmā daļa noteic, ka gadījumā, ja tiesa, ievērojot vairākus vainīgā atbildību mīkstinošos apstākļus un vainīgā personību, atzīst par nepieciešamu noteikt viņam sodu, kas ir zemāks par minimālo robežu, kāda par attiecīgo noziedzīgo nodarījumu paredzēta likumā, tā var sodu attiecīgi mīkstināt, spriedumā obligāti norādot šāda nolēmuma motīvus. Nekonstatējot vairākus /pers. A/ atbildību mīkstinošus apstākļus, pirmās instances tiesa atzinusi par neiespējamu piemērot /pers. A/ Krimināllikuma 49.panta nosacījumus.

Apelācijas instances tiesa, noraidot apelācijas sūdzībā izteikto lūgumu nepiemērot papildsodu, pamatojoties uz Krimināllikuma 49.panta nosacījumiem, atzinusi par pamatotu pirmās instances tiesas secināto, ka Krimināllikuma 260.panta otrās daļas sankcijā uz noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdi transportlīdzekļa vadīšanas tiesību atņemšana bija paredzēta kā obligāts papildsods. Tiesa arī atzinusi, ka Krimināllikuma 49.pants noteic nosacījumus vieglāka soda noteikšanai, nekā attiecīgajā likuma normā paredzētais sods, bet neparedz iespēju vainīgo atbrīvot no soda vai papildsoda.

Turklāt Senāts norāda, ka arī Krimināllikuma 49.panta redakcijā, kas bija spēkā līdz 2013.gada 1.aprīlim, lai vainīgajam nepiemērotu papildsodu, kas par attiecīgo noziedzīgo nodarījumu likumā bija paredzēts kā obligāts, tiesai bija jāņem vērā vainīgā personību raksturojošās ziņas, kā arī jākonstatē vairākus vainīgā atbildību mīkstinošus apstākļus. Savukārt izskatāmajā lietā konstatēts viens /pers. A/ atbildību mīkstinošs apstāklis.

[5.4] Apsūdzētā /pers. A/ atsauce uz 2013.gada 12.decembra „Grozījumi Krimināllikumā" un to anotāciju ir nepamatota, jo ar šiem grozījumiem Krimināllikuma 49.panta otrā daļa ir izteikta jaunā redakcijā, vairs neparedzot iespēju nepiemērot papildsodu. Turklāt Senāts norāda, ka likumprojekta „Grozījumi Krimināllikumā" anotācijas sadaļā „Tiesību ierobežošana" secināts, ka Krimināllikuma Sevišķās daļas pantos nosakāma tikai tāda tiesību ierobežošana, kas ir piemērojama obligāti. Visos pārējos gadījumos tiesību ierobežošanas sodu varēs piemērot saskaņā ar Krimināllikuma 44.panta trešajā daļā noteikto. Senāts atzīst, ka minētais nozīmē to, ka tiesa, to motivējot, tiesību ierobežojumus vainīgajam varēs piemērot arī tajos gadījumos, kad šāds tiesību ierobežojums Krimināllikuma Sevišķās daļas attiecīgajā pantā nav noteikts.

[6] Līdz ar to Senāts atzīst, ka, nosakot /pers. A/ sodu, apelācijas instances tiesa nav pieļāvusi Krimināllikuma pārkāpumus vai Kriminālprocesa likuma būtiskus pārkāpumus šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, tādēļ apelācijas instances tiesas lēmums atstājams negrozīts.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587.pantu, tiesa

nolēma:

atstāt negrozītu Latgales apgabaltiesas 2019.gada 4.septembra lēmumu, bet apsūdzētā /pers. A/ kasācijas sūdzību noraidīt.
Lēmums nav pārsūdzams.

A. Branta A. Freibergs P. Opincāns